

Jeney István

Jeney István tanár úr 1910-ben született Sárospatakon. Elemi iskoláit követően a sátoraljaújhelyi piarista gimnáziumban szerzett érettségi bizonyítványt. Kéz ügyessége, rajzolni tudása, a műemlékek és a képzőművészeti alkotások iránti érdeklődése vezette az elmélyültebb tanulmányok felé.

A Képzőművészeti Főiskolán olyan tanároktól szerzett szakismereteket, mint a nemzetközi szaktekintélynek számító Lyka Károly (a művészettörténet tanára), Bory Jenő, a szobrászat és Benkhard Ágost, a grafika és festészet tanára.

1932-ben vette át tanári diplomáját. A gazdasági világválság Magyarországon sem volt hatástalan, a fiatal rajztanár egy évig nem tudott álláshoz jutni. A zempléni hegyek és városok, valamint Lebesbénye és környéke, a tájak és települések szépsége voltak ihletői ekkori festészeti alkotásainak. A főiskolán elsajátított és a gyakorlatban továbbfejlesztett akvarelltechnika igazából ekkor kristályosodott művészetté.

De valójában az iskola, a gyermeknevelés, a művészeti nevelés vonzotta. Állást kapott a putnoki polgári iskolában, ahol három évig dolgozott. A tanítás gyakorlata során ismerte fel, hogy mennyire fontos szerepe van az alkalmazott módszereknek. A gyerekek különböző képességszintje az alkotó munka eltérő eredményeihez vezet. Hogyan lehet közelíteni ezeket a szinteket? Hogyan, mivel lehet motiválni a kevésbé tehetségeseket? Hogy kell megszervezni egy osztály munkáját úgy, hogy minden tanulónak legyen sikerélménye? Ezek a nagyon fontos kérdések foglalkoztatták.

1936-ban került Mezőberénybe, a Magyar Király Állami Polgári Fiú- és Leányiskolába. A rajzteremmel, önálló szertárral, gazdag szemléltető- és modellanyaggal rendelkező iskola kitűnő körülményeket teremtett az elmélyült pedagógiai munkának, a módszertani kísérleteknek, a leginkább eredményre vezető utak megkeresésének. A szertár további fejlesztése, a rajztanítás minél eredményesebbé tétele mindennapi munkájává lett.

1959-től megyei rajz szakfelügyelői megbízást kapott, amit nyugdíjba vonulásáig, 1972-ig látott el. Eközben az 1962-ben alapított Petőfi Sándor Gimnázium tanáraként kiváló eredménnyel tanította a rajzot és a hozzá kapcsolódó ábrázoló geometriát és művészettörténetet.

Szakfelügyelői és tanári munkája mellett változatlan intenzitással dolgozott módszertani tablóin, szemléltető eszközein. A Békés megyében működő rajztanárok továbbképzéseiken ismerhették meg az eleven szemlélet mentén szervezett korszerű rajztanítás, művészetre nevelés legfontosabb ismérveit. Vesztesége a magyarországi vizuális kultúra oktatásának-nevelésének, hogy remek anyagai nem kerültek sorozatgyártásra, és nem jutottak el minden iskolába.

A tanár úr – élményeinek és szabadidejének függvényében – szívesen foglalkozott festészettel, grafikával és szobrászattal. Az Orlai Petrics Soma Helytörténeti Gyűjteményben az idei évben kiállított válogatás magas fokú mesterségbeli tudást, művészi látásmódot tükröz. A szülőföld és környéke, Mezőberény részletei láthatók képein valóság-hű, jól értelmezhető, pontos megfogalmazásban. Akvarelltechnika kifinomult, rajzilag pontos, kifejező, mentes minden mesterkéeltségtől. Olajképei mindegyikének sajátos hangulata és azzal pontosan megegyező színvilága van. Plasztikai munkái zömmel tanulmány jellegűek. Tökéletes arányok, finom felületképzés, részletgazdagság jellemzik a műveket. Amennyire pontosak a szobrok tanulmányrajzai, annyira meggyőzőek maguk a kész munkák.

Az idén 95. életévét betöltő tanár úr „Egy élet a művészetre nevelésért” c. tárlata a művész és a pedagógus életművének egy-egy részlete. A részletekben pedig érzékelhetjük az egészet: az ember szeretetét, a szépség látását és megláttatásának szándékát.

Őt magát, Jeney István tanár urat.

Egész életében adakozó volt. Adta művészetét, tanítványai szeretetét, a vállalt ügy iránti elkötelezettségét, valami olyat, amit szavakkal nem lehet pontosan megfogalmazni.

Mezőberény kulturális értékeit gyarapítandó 2005-ben a városnak adományozta pedagógiai és művészi életművének legjelentősebb darabjait, módszertani tablóit, művészeti alkotásait, grafikát, akvarelljeit.

De ennél többet is ajándékozott a városnak: önmagát, pedagógus, emberi értékeivel.

Mindezek elismeréseként Mezőberény Város Képviselő-testület életművéért „Mezőberényért” kitüntetésben részesíti Jeney Istvánt.